

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTEREN

30. november 2004

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50

Fax 33 12 37 78

CVR-nr. 10 09 24 85

oem@oem.dk

www.oem.dk

Besvarelse af spørgsmål 2 (L 65) stillet af Erhvervsudvalget den 26. november 2004

Spørgsmål 2:

”Ministeren bedes gennemgå de overvejelser, der har været i ministeriet og i andre ministerier forud for fremsættelsen af L 65 med hensyn til nødvendigheden af at formulere:

- et ændringsforslag som det fremlagte (§ 2 i L 65),
- et mindre vidtgående forslag eller
- eventuelt helt at undlade at fremsætte ændringsforslag (§2 i L 65) som følge af de to EF-domme.”

Svar:

Hidtil har det været accepteret, at medlemsstaterne - som en undtagelse fra reglerne om arbejdskraftens frie bevægelighed - kan forbeholde stillingen som skibsfører for egne statsborgere. Baggrunden herfor er bestemmelsen i traktatens artikel 39, stk. 4, om ”ansættelser i den offentlige administration” samt det forhold, at skibsførere er tillagt myndighedsbeføjelser. Den 30. september 2003 afsagde EF-domstolen imidlertid to domme, som indebærer, at medlemsstaterne alene kan forbeholde stillingen som skibsfører for egne statsborgere, hvis de myndighedsbeføjelser, som skibsføreren er tillagt, udøves regelmæssigt og ikke kun udgør en begrænset del af deres arbejde.

Efter de to afgørelser fra EF-domstolen anmodede Søfartsstyrelsen redernes og skibsførernes organisationer om at belyse, i hvilket omfang skibsførerne udøver myndighedsbeføjelser med henblik på at afgrænse områder, hvor indfødsretskravet kunne opretholdes.

Rederiforeningerne kunne ikke pege på forhold, der kan berettige en opretholdelse af nationalitetskravet for skibsføreren. Søfartens Ledere pegede derimod på flere områder, hvor skibsføreren efter foreningens opfattelse udøver offentlig myndighed. Samtidig erkendte Søfartens Ledere, at der kunne være forskellige opfattelse af, hvad offentlig myndighedsudøvelse indebærer, ligesom man ikke kunne angive, hvor stor en del af skibsførernes arbejde, som myndighedsbeføjelserne udgør.

Den frie adgang til at søge beskæftigelse er en grundlæggende rettighed, der i henhold til traktaten tilkommer arbejdstagere i EU som individuel ret, der skal beskyttes af medlemsstaterne. Traktatens artikel 39, stk. 4, er en undtagelse herfra, som EF-domstolen fortolker indskrænkende, således at rækkevidden af undtagelsen begrænses til, hvad der er absolut nødvendigt for at tilgodese de hensyn til den offentlige administration og statens almene interesser, som ligger bag undtagelsesbestemmelsen. Efter Domstolens praksis skal opgaver, som danner grundlag for en fravigelse, have karakter af myndighedsopgaver, hvor de pågældende handler som repræsentanter for statsmagten. Medlemsstater, som vil forbeholde stillingen som skibsfører for egne statsborgere, må forventes at blive pålagt en tung bevisbyrde for, at betingelserne herfor er opfyldte.

Efter Søfartsstyrelsens opfattelse kan en tilstrækkelig dokumentation til at opretholde nationalitetskravet ikke fremskaffes, idet de egentlige myndighedsbeføjelser, der er tillagt skibsføreren, er af mindre omfang og kun udøves sjældent og sporadisk set i forhold til skibsførerens øvrige opgaver.

Det hidtidige generelle krav om dansk indfødsret for førere af danske handels- og fiskeskibe kan herefter efter regeringens opfattelse ikke opretholdes. Det kan dog ikke udelukkes, at nationalitetskravet vil kunne opretholdes for enkelte særlige skibstyper eller transportformer efter en konkret vurdering, men afgrænsningen heraf vil være forbundet med nogen usikkerhed. Lovforslaget er derfor udformet således, at fravigelsen af indfødsretskravet for EU- og EØS-borgere vil ske ved administrativt fastsatte regler. Som en undtagelsesbestemmelse hertil vil Søfartsstyrelsen inden for de rammer, som følger af EU-retten, kunne stille krav om, at førere af bestemte skibe skal have dansk indfødsret. Derved skabes mulighed for, at der vil kunne tages hensyn til udviklingen i praksis, og Kommissionens eventuelle tilkendegivelser, når forskrifterne fastsættes.

Besætningsloven indeholder allerede i dag en bestemmelse, hvorefter der under særlige omstændigheder kan dispenseres fra lovens krav om indfødsret. Dette forudsætter, at der indhentes erklæring fra de berørte organisationer. Dispensationsbestemmelsen har hidtil kun været brugt i begrænset omfang på personer med særlig tilknytning til Danmark. Bestemmelsen, der er generelt formuleret, er imidlertid ikke begrænset til sådanne tilfælde, og der er intet til hinder for, at bestemmelsen anvendes i videre omfang, end det hidtil har været tilfældet.

Det har derfor været overvejet, om en udvidet anvendelse af den eksisterende dispensationsbestemmelse vil kunne være tilstrækkelig til at imødekomme de krav, som følger af de to domme. EF-domstolen har i tidligere sager udtalt, at den omstændighed, at der kan meddeles dispensation, ikke kan retfærdiggøre regler, som er i strid med traktatens bestemmelser. Dette gælder, selvom adgangen til at meddele dispensation benyttes liberalt. Den eksisterende dispensationsbestemmelse vil således ikke være tilstrækkelig til at imødekomme dommene, hvorfor en lovændring er nødvendig. Det bemærkes i denne forbindelse, at Kommissionen, som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, allerede har rettet henvendelse Danmark.